

ศกมงคล

น. ๑๓๓

ปก ทรายประจำองค์ สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพ ตอนบนคือตราที่ทรงใช้ ในสมัยรัชกาล
ที่ ๕ ตอนล่างคือตราที่ดัดแปลงจากธงเสือป่าประจำพระองค์ ที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้า
เจ้าอยู่หัวพระราชทาน

ศกมมงคล

พิมพ์ซ้ำอยู่ในวันประสูติครบ ๔๐ ปี

หม่อมเจ้าหญิงจงจิตรถนอม ดิศกุล

๓ สิงหาคม ๒๕๐๕

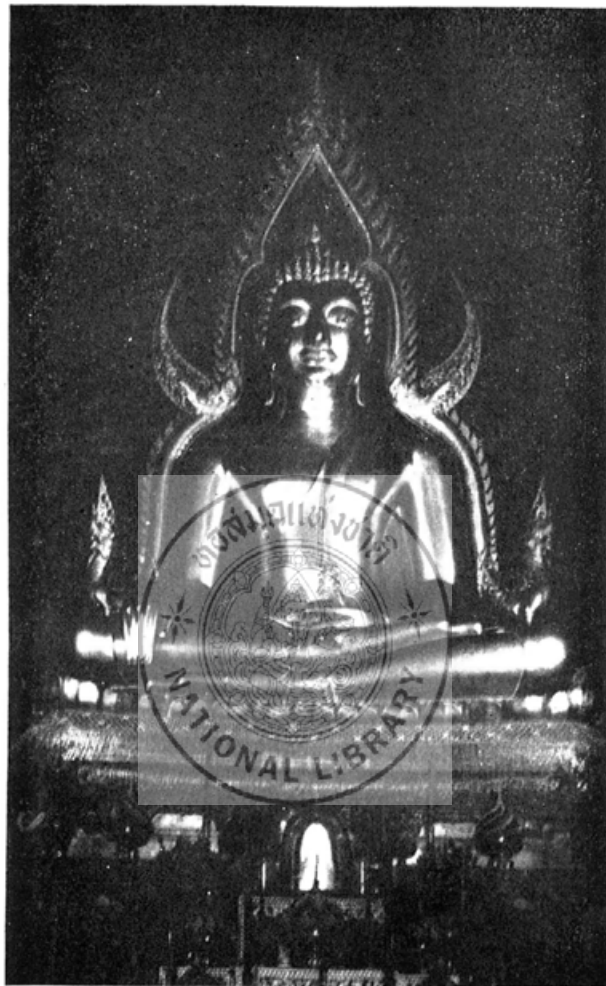
นาย พ. ๑๕๕
ค. ๒

กษัตริย์

NATIONAL LIBRARY OF THAILAND

31111011118104

จำเดิมแต่เริ่มประดิษฐานพระพุทธรูปนารายณ์จำลอง ไว้ในพระอุโบสถ วัดเบญจมบพิตร
เป็นต้นมา สมเด็จพระพุทธเจ้าทรงรับเป็นพระพุทธรูปโปรดให้จัดดอกไม้
ร้อยสายร้อยรอบฐานองค์พระเป็นพุทธบูชา ในวันวิสาขบูชา เสมอมา จนถึงกับรับ
สั่งท้าวเจ้าอาวาสวัดนั้นว่า คราบใดที่มีคัสกอลอยู่ คราบนั้นก็จะมีดอกไม้ร้อยถวายในวัน
สำคัญดังกล่าว โดยที่ม.จ. จงจิตรถนอม ทรงเป็นอธิการองค์ใหญ่ ในคัสกอล จึงทรงชักชวน
พระญาติ และมิตร ให้ช่วยกันรับพระภาระนี้สืบมาจนทุกวันนี้ ในรูปนี้ ร้อยเป็นรูป
ตัวอักษร 'คัสกอล'

พระสงฆ์วัดเบญจมบพิตร ทำวัตรสวดมนต์ในวันวิสาขบูชา ต่อหน้าพระพักตร์ พระพุทธรชินราช
จำลอง รอบฐานองค์พระเป็นตาข่ายดอกไม้ ที่ม.จ. จงจิตรถนอม ติศกุล ทรงเป็นแม่งานร้อย
ถวาย ศกนี้ เปลี่ยนตัวอักษรเป็น 'พุทธบูชา'

ในโอกาสที่หม่อมเจ้าหญิงจงจิตรถนอม ดิศกุล ธิดาองค์ใหญ่ในสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ มีพระชนม์ชันขวมาถึง ๘๐ ปี นื่องและหลานต่างมีความชื่นชมยินดี และขอประทานอนุญาตทดลองตามกำลังที่จะทำได้ นอกจากนั้นยังอยากจะหาของถวายเป็นที่ระลึกในวันพิเศษนี้ ซึ่งจะทำให้ทรงเบิกบานสบายพระทัยตลอดไป

โดยที่ หม่อมเจ้าหญิงจงจิตรถนอม ทรงมีพระทัยยึดมั่นในพระพุทธศาสนา เสด็จทรงฟังธรรมที่วัดบวรนิเวศทุกวันพระ และทุกวันวิสาขบูชา ทรงเป็นประธานจัดการร้อยดาษาขดอกไม้สดในนามของ "ดิสกุล" ไปประดับที่บัลลังก์หน้าพระพุทธชินราช วัดเบญจมบพิตร เป็นประจำ หม่อมเจ้าหญิงจงจิตรถนอม ทรงมีความจงรักภักดีอย่างสูงสุด ต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในพระบรมราชวงศ์จักรีทุกพระองค์ โดยเฉพาะพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๕ เพราะในรัชกาลนี้ หม่อมเจ้าหญิงจงจิตรถนอมประทับอยู่ในพระบรมมหาราชวัง ในพระอุปถัมภ์ของสมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าสุทธาทิพยรัตน์ กรมหลวงศรีรัตนโกสินทร ได้ตามเสด็จขึ้นเฝ้าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และรับพระราชทานพระมหากรุณาในประการต่างๆ

เวลาหม่อมเจ้าหญิงจงจิตรถนอมทรงว่าง และสบายพระทัย ก็มักจะทรงพินิจพิเคราะห์ความทรงจำสมัยรัชกาลที่ ๕ และเล่าเรื่องราวต่างๆ ประทานนื่องและหลาน ตลอดจนญาติมิตร ด้วยความเบิกบานสนุกสนาน คล้ายกับเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นเมื่อนานมาแล้ว

ด้วยเหตุนี้ น้อยและหลานจึงพร้อมใจกันนำเทศนาของสมเด็จพระสังฆราช
(ปลด) ซึ่งประทานแก่หม่อมเจ้าหญิงจงจิตรถนอม ท้าววรดิศ ในวันประสูติครบ
๖ รอบ และเรื่องคลังในสมัยรัชกาลที่ ๕ มารวมพิมพ์เป็นเล่มถวายเป็นสุขมงคล
ในวันประสูติ พระชนม์ครบ ๘๐ ปีบริบูรณ์ เพื่อจะได้ทรงแจกจ่ายแก่ญาติและ
มิตรที่เสด็จและมาถวายพรในวันนี้

น้อยและหลานขอถวายพระพร ให้หม่อมเจ้าหญิงจงจิตรถนอม ดิศกุล ทรงมี
พระชนม์ยืนยาว ปราศจากทุกข์โศก โรคภัย ทรงปรารถนาสิ่งใด ขอให้สำเร็จ
สมพระทัยทุกประการ

๓ สิงหาคม ๒๕๐๘

๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗

สมเด็จพระนางฯ (ปลด ถิโสภโณ)

ทรงแสดง ณ วัจจติศ

เมือวัน ๓ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๐๑

แต่ครั้งดำรงสมณเสกิตเป็นสมเด็จพระพรหมวันรัต

ม.จ. จงจิตรถนอม ทิศกุล ทรงบำเพ็ญกุศลในงานวันประสูติ
ครบ ๖ รอบนักษัตรที่วังวรทิต เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๑

สมเด็จพระวันรัต (ปลด) วัดเบญจมบพิตร ถวายเทศน์ เมื่อ ม.จ. จงจิตรถนอม ทิตกุล ทรง
บำเพ็ญพระกุศล เนื่องในวันประสูติครบ ๖ รอบนักษัตร เมื่อคราวฉลองชณมายุครบ ๕ รอบ
สมเด็จพระสังฆราช วชิรญาณวงศ์ วัดบวรนิเวศทรงแสดงธรรม เสียคายที่ไม่มีสำเนา

ปรมธรรมกลา

อาโรคยปรมา ลาภา สนตุฏฐิปรม ธน
วิสุสาสปรมา ญาตี นิพพานปรม สุขนติ ฯ

บัดนี้ จักรับประทานถวายพระธรรมเทศนา เป็นประสาทนิยกลา
มังคลานโมทนา ในมงคลสมัยอภิธักขิตกาล ที่ปพิตรหม่อมเจ้าหญิง
จงจิตรถนอม ทิศกุล ทรงเจริญพระชนมายุบรรจบครบ ๖ รอบนักษัตร
๗๒ ปีบริบูรณ์ อันเป็นผลให้เกิดปีติปรโมทัยในองค์ท่าน ที่ได้ทรงคำนึง
ถึงความหลังที่ล่วงมาแล้วโดยสวัสดิ์ ด้วยได้ทรงปฏิบัติกรณียกิจ อันเป็น
เกียรติปรากฏที่ฝังอยู่ในพระหฤทัย และเป็นที่ทรงปีติยินดีแห่งพระกนิษฐ
ภาคและพระกนิษฐภคินีและหลาน ๆ โดยทั่วหน้า ต่างทรงขอมีส่วนร่วม
ช่วยจัดการฉลองวันประสูติทรงพิเศษด้วยความเคารพรัก โดยฐานที่ทรง
เป็นผู้ใหญ่แห่งทิศกุล ผลเหล่านี้ย่อมเกิดจากลาภอันสำคัญ คือความทรง
ปราศจากโรค ดำรงพระชนมายุยั่งยืนมา องค์ท่านเองเมื่อคำนึงถึงความ
หลัง ที่ได้ทรงอุปติมาเป็นพระธิดาองค์ใหญ่แห่งทิศกุล เป็นที่ทรงพระ
เมตตาพระกรุณาแห่งสมเด็จพระบรมวงศบพิตรพระบิดาเป็นอย่างยิ่งโปรด
ให้ได้ทรงรับการศึกษา มีพระสามารถพอที่จะปฏิบัติราชการได้ ได้ทรง
นำไปถวายไว้ในพระอุปถัมภ์แห่งสมเด็จพระปิตุจฉาเจ้า พระอัครราชเทวี
ซึ่งในสมัยรัชกาลที่ ๕ ทรงดำรงตำแหน่งเป็นราชเลขานุการนี้ในพระองค์

และบพิตรได้ทรงปฏิบัติในหน้าที่พนักงานเสมียน สมองพระเดชพระคุณ
เป็นที่พอพระราชหฤทัย นอกจากนั้นยังทรงชวนชวายนทรงมีความรู้ใน
ทางจัดปรุงอาหาร ให้มีรสเป็นอย่างดี ได้ทรงตั้งเครื่องเสวยเป็นที่พอ
พระราชหฤทัยสมเด็จพระปิตุมาหาราชเจ้าเป็นอันมาก ถึงมีลายพระราชหัตถ์
ทรงชมเชยพระราชทานมายังพระนางเจ้า ฯ ที่บพิตรทรงรู้สึกว่าเป็นเกียรติ
อันสำคัญ นอกจากนั้นยังทรงได้รับลายพระราชหัตถ์ชมเชยจากสมเด็จพระ
พันวัสสาอัยยิกาเจ้า และเจ้านายพระองค์อื่นๆในเรื่องทรงปรุงอาหารดี ใน
รัชกาลที่ ๗ ก็ทรงมีโอกาสตั้งเครื่องคั้นถวายหลายครั้ง เป็นที่พอพระราช
หฤทัย ควรแก่ที่จะได้รับยกย่องว่า มรรปาณิกา มีรสฝีมือดีโดยแท้ อนึ่ง
ในเวลาที่บพิตรทรงแสดงความสามารถในการปฏิบัติราชการและกรณีพิเศษ
ดังกล่าวแล้ว ก็เป็นสมัยที่สมเด็จพระบรมวงศานุบาทพระบิดาทรงปฏิบัติ
ราชการเป็นประโยชน์แก่ประเทศ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ด้วยพระ
ปรีชาสามารถยิ่ง เป็นที่ไว้วางพระราชหฤทัย เป็นที่ทรงพระมหากรุณา
แห่งสมเด็จพระปิตุมาหาราชเจ้าเป็นอันมาก ยิ่งเป็นเหตุสนับสนุนให้องค์
ท่านเป็นที่ทรงพระเมตตาพระกรุณาแห่งสมเด็จพระปิตุมาหาราชเจ้า สมเด็จพระ
พระนางเจ้าและพระนางเจ้า ผู้ทรงพระอุปถัมภ์ ตลอดจนพระบรมวงศ์
อื่นๆทั่วไป จนถึงได้รับพระมหากรุณาโปรดเกล้าฯพระราชทานตราเครื่อง
ราชอิสริยาภรณ์ตติยจุลจอมเกล้า ภายหลังพระบาทสมเด็จพระปกเกล้า
เจ้าอยู่หัว โปรดเกล้าฯ พระราชทานเลื่อนชั้นเป็นตติยจุลจอมเกล้า ชั้น
นับเป็นพระเกียรติปรากฏ ถึงอย่างนั้นก็ทรงอาศัยพระสติสัมปชัญญะ ทรง

ปิติปราโมทย์เท่าที่ได้ ไม่ทรงทะเยอทะยานให้ยิ่งขึ้นไป ทรงปลื้มพระหฤทัย
 อยู่ตลอดมา ชื่อว่าทรงมีความเพียงพอ เป็นทรัพย์สินอันพิเศษอยู่ใน
 พระอริยาศัย นอกจากนี้ ทรงมีพระหฤทัยโอบอ้อมอารีเมตตากรุณาแก่
 ผู้ที่อยู่ในข่ายแห่งกรุณาโดยทั่วถึง เป็นที่สนิทสนมแห่งพระญาติวงศ์และ
 ทรงวิสาสะแก่นันโทชน พาหิรชน โดยควรแก่ฐานะเป็นอย่างดี พระเกียรติ
 พระคุณเหล่านั้นอันที่จริงก็เป็นเรื่องของโลก อาจมีความแปรปรวนในบาง
 คราว เมื่อระลึกถึงธรรมของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ทรงสั่งสอนให้สงบ
 ระงับความทะเยอทะยาน หรือความขุ่น ค้ายอำนาจความกระตือรือร้น
 หรือความตามใจตัวด้วยอารมณ์ ย่อมเป็นความสุขอันแน่นอน ไม่เปลี่ยนแปลง
 ไปตามสภาวะของโลก บพิตรเป็นผู้มีโชคที่ทรงได้ความไม่มีโรค ด้วย
 ทรงพระชนมายุยืนมา เป็นลาภอย่างยิ่งแล้ว ได้ทรงทำกรณียะ เป็นพระ
 เกียรติปรากฏอยู่ เป็นที่ทรงพระเมตตาพระศุภญาของสมเด็จพระบิดา
 ตลอดถึงองค์พระมหากษัตริย์ เป็นที่ทรงเคารพรักนับถือของน้อง ๆ
 หลาน ๆ และพระญาติวงศ์ทั่วไป และทรงมีศรัทธาเลื่อมใส ทรงปฏิบัติ
 อยู่ตามพระศาสนธรรมเยี่ยงอุบาสิก ชื่อว่าทรงเข้าถึงบรมธรรมที่สมเด็จพระ
 พระบรมศาสดาทรงแสดงไว้ ๔ ประการ คือ

อาโรคยปรมา ลาภา ลาภทั้งหลายมีความไม่มีโรคเป็นอย่างยิ่ง
 สนฺตุฏฺฐิปรมํ ฌนํ ทรัพย์สินมีความสันโดษเป็นอย่างยิ่ง
 วิสุตาสปรมา ฌาตี ญาติทั้งหลายมีความคุ้นเคยเป็นอย่างยิ่ง
 นิพพานปรมํ สุขํ ความสุขมีพระนิพพานเป็นอย่างยิ่ง ฯ

จักได้อรรถาธิบายต่อไป ข้อ ๑ ความไม่มีโรคชื่อว่าเป็นลาภอย่างยิ่ง เพราะเป็นลาภที่ทุกคนปรารถนา เป็นความบริบูรณ์ของร่างกาย ที่ทำให้สามารถศึกษาเล่าเรียน ประกอบอาชีพ ประกอบกรณียกิจได้เต็มภูมิฐาน เป็นเหตุให้เกิดลาภยศประการอื่นๆ ต่อไป ถ้าหากบุคคลมีร่างกายอาศรัยด้วยโรค ย่อมเป็นเหตุขัดขวาง ถึงแม้มี ก็ไม่สู้มีปิตินต์ในลาภนั้นสักเท่าไรนัก เพราะร่างกายไม่สบายจิตใจก็เสื่อมถอย ไม่ชุ่มชื่นเบิกบาน ต่อเป็นผู้ที่มีความสำราญปราศจากโรค ใจจึงจะชุ่มชื่นรื่นรมย์ในลาภผลอันเกิดมี แต่ความไม่มีโรค อันเป็นยอดลาภนั้น บุคคลจะพึงได้ ก็ด้วยความพร้อมแห่งเหตุ ทั้งอดีตและปัจจุบัน เหตุอดีตนั้นก็คือบุญกุศลที่ได้อบรมแล้ว เป็นไปในทางเว้นจากการเบียดเบียนชีวิตและความสุขของคนอื่น สัตว์อื่น และเป็นไปในทางช่วยรักษาพยาบาลโรครายไข้เจ็บ ให้คนอื่นสัตว์อื่นได้หายโรคมีความสุขสบาย เหตุปัจจุบันก็คือ มีสติสัมปชัญญะ บำรุงร่างกายให้มีอนามัย เว้นจากเหตุอันเป็นทางมาแห่งโรค ระวังรักษาดนได้ดี เมื่อพร้อมด้วยเหตุทั้ง ๒ ประการนี้ จึงอาจจะได้ลาภคือความไม่มีโรค ฯ

ความไม่มีโรคเป็นลาภอันสำคัญก็จริงอยู่ แต่เป็นเพียงความสุขกาย ไม่สำคัญเท่าความสุขจิต ดังภาษิตว่า “คับที่อยู่ได้ คับใจอยู่ยาก” ถ้าหากบุคคลมีสติสัมปชัญญะบกพร่อง เกิดความทะเยอทะยาน ปรารถนาที่จะได้จนเกินควร จิตใจก็ไม่เป็นสุข รู้สึกไม่พอยู่เป็นนิตย์ ต่อมิจิตินต์เท่าที่ควรตามสถานะและหน้าที่ ผลที่ได้จึงเป็นที่ยินดี พอแก่ความปรารถนา สมเด็จพระบรมศาสดาจึงตรัสความสุขจิตไว้เป็นประการที่ ๒ ว่าความสันโดษยินดีเท่าที่ควร เป็นทรัพย์อย่างยิ่ง ฯ

ความไม่มีโรคเป็นส่วนสุขกาย ความสันโดษเป็นส่วนสุขจิต แต่ทั้ง ๒ อย่างเป็นสุขเฉพาะตน ยังไม่เนื่องถึงผู้อื่น แต่บุคคลจะอยู่คนเดียวไม่ได้ จำต้องอาศัยญาติและมิตรไว้เป็นกำลังที่พึ่งพาอาศัย ธรรมคานุคคลย่อมมีญาติทั้ง ๒ ฝ่าย ทางมารดาและบิดา แต่ญาตินั้นๆ ถ้าห่างเหินไม่เอาธุระกัน และกัน ก็ดูเหมือนมิใช่ญาติ ต่อเอาธุระกันด้วยมิตรจิต จึงเป็นญาติอันดี บุคคลแม้ไม่ใช่ญาติ แต่มีหวังดีต่อกัน ช่วยเหลือเพื่อเกื้อกูลกัน ในกิจธุระ ด้วยมิตรจิต ก็เป็นประคณญาติ หรือสนิทยิ่งกว่าญาติก็ได้ สมเด็จพระบรมศาสดาจึงตรัสไว้ในประการที่ ๓ ว่า ผู้มีวิสสาสะต่อกันชื่อว่าเป็นญาติ อย่างยิ่งๆ ฉะนั้นบุคคลจึงควรยึดเหนี่ยวไว้โดยญาติและมิตรไว้ ด้วยความ สงเคราะห์อ่อนนุเคราะห์ เอื้อเฟื้อเกื้อกูลกัน โดยทางที่ชอบๆ

ความไม่มีโรคเป็นส่วนสุขกาย ความสันโดษเป็นส่วนสุขจิต ความ เกื้อกูลแก่ญาติมิตรย่อมให้มีพวกพ้องบริวาร ล้วนเป็นความสุขทุกอย่าง แต่เป็นสุขทางโลกีย์ มีทางแปรปรวนได้ เช่นความไม่มีโรค บางคราวก็ เกิดมีโรคได้ ความสันโดษยินดีเท่าที่ควร บางคราวสติสัมปชัญญะบกพร่อง อาจเกิดโลภทะเยอทะยานได้ ญาติและมิตรบางคนก็สนิทสนมกันตลอด ไปไม่แตกร้าง แต่บางคราวหรือบางคนอาจผิดพ้องหมองใจกัน ถึงแตก ร้างก็มี โลกียสุขไม่แน่นอนเช่นนั้น สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าจึงตรัสไว้ในประการที่ ๔ ว่า พระนิพพานเป็นสุขอย่างยิ่งๆ

คำว่า นิพพาน แปลว่าดับ หมายความว่าดับกิเลสๆ ที่ใช้กิริยาดับ เพราะท่านกล่าวว่า กิเลสมีลักษณะร้อนประคุดไฟที่เผาผลาญอริยาศัยให้เดือด

ร้อนกระวนกระวาย พระนิพพานดับกิเลสได้เย็นสนิท จึงเป็นความสุข ๆ
อีกนัยหนึ่ง นิพพานแปลว่า ปราศจากเครื่องเสียดแทง หมายความว่า
กิเลสเป็นเครื่องเสียดแทงจิตให้เจ็บปวดทรมานอยู่เป็นนิตย์ พระนิพพาน
ปราศจากเครื่องเสียดแทงจึงเป็นความสุข ๆ อีกนัยหนึ่ง นิพพาน แปลว่า
ปราศจากเครื่องรั้ง หมายความว่ากิเลสเป็นเครื่องรั้งจิตอรัญญาไว้
ในอำนาจ ไม่มีอิสระ พระนิพพานปราศจากกิเลสเป็นเครื่องรั้ง จิตใจ
เป็นอิสระ จึงเป็นความสุข ๆ รสแห่งความสุขในพระนิพพาน อาจ
พิจารณาด้วยปัญญาพอสังเกตเห็น ในคราวที่จิตใจปราศจากความโลภ
ทะเยอทะยาน ปราศจากความโกรธชังขุ่นข้องหมองใจ ปราศจากความหลง
เห็นชอบตามทำนองคลองธรรม ตนจะรู้สึกด้วยตนเองว่าเป็นสุข เย็นใจ ไม่
เดือดร้อนกระวนกระวาย แต่เพียงชั่วคราวยังรู้สึกว่าเป็นสุข ถ้าปราศจาก
กิเลสเด็ดขาด จักเป็นสุขสักเพียงไหน จึงพอที่จะทราบชัดด้วยปัญญาว่า
พระนิพพานเป็นสุขอย่างยิ่ง ๆ

บทพิตรทรงอาศัยอุปเพกคปัญญตา ได้เสด็จอุปบัติในชาติตติยสกุล และ
เป็นสกุลที่องค์พระประมุขทรงพระปรีชาสามารถ มีพระเกียรติปรากฏ
พระองค์หนึ่ง เป็นเหตุสนับสนุน เป็นเหตุให้ทรงประกอบกรณียะเป็น
พระเกียรติ เป็นที่ทรงพระมหากรุณาแห่งองค์พระมหากษัตริย์ พระบรม
วงศานุวงศ์ และทรงมีพระสติสัมปชัญญะ ทรงรู้ประมาณเพียงพอในคุณ
คุณนั้น ๆ ชื่อว่าทรงมีทรัพย์เป็นเครื่องปลื้มหฤทัยในภายใน ทรงมีพระ
อริยาศัยโอบอ้อมอารีในพระประยูรญาติบริวารชนและผู้มีวิสาสะ ทั้งทรง
มีพระศรัทธาปสาทะในพระศาสนาธรรมทั้ง ๔ ประการ โดยนัยพระพุทธ
ภาษิตบรรพการ กังรับประทานถวายวิสาขนามา ๆ

ในอวสานแห่งพระธรรมเทศนา อาत्मภาพขอต้งกัลยานจิตอธิษฐาน
อ้างคุณพระรัตนตรัย ประสาธน์พระพรถวาย

อรหิ สมฺมาสมฺพุทฺโธ ภควา พระผู้^๔พระภาคเป็นพระอรหันต์
บริสุทธจากกิเลส ตรัสรู้ด้วยพระ
องค์เองโดยชอบ

สวากฺขาโต ภควตา ธมฺโม พระธรรมอันพระผู้^๔พระภาคตรัส
ดีแล้ว

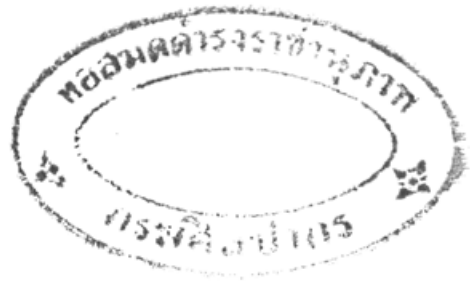
สุปฏิปนฺโน ภควโต สวากฺสงฺโฆ พระสงฆ์สาวกของพระผู้^๔พระ
ภาคปฏิบัติดีแล้ว

อจิเจตํ รตนตฺตยํ ^๓ น ^๔ กิอวัตถุอันประเสริฐ ให้เกิด
ความยินดีแก่ผู้เลื่อมใส

รตนตฺตยานุภาเวน กตปญฺณสฺส เตชสา

ด้วยอานุภาพคุณพระศรีรัตนตรัย และเดชแห่งบุญกุศลที่ได้ทรง
บำเพ็ญแล้ว ขอให้บพิตรทรงพระเจริญพระสิริสวัสดิ มีพระชนมายุยืนนาน
มีพระวรรณะผ่องใส ทรงพระสำราญทางกายและจิต มีพระกำลังกายและ
กำลังปัญญาสามารถ ชอบด้วยเหตุผล ดำรงอยู่ในธรรมปฏิบัติ และขอให้
พระประยูรญาติและบริวารชนได้รับผลแห่งพระกุศล^๕ และพระพรชัย
ทั่วกันเทอญ ฯ

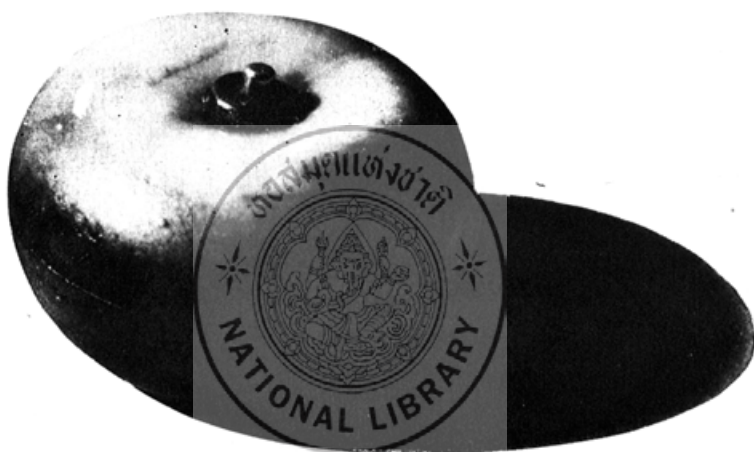

ต ล ั บ ง ั

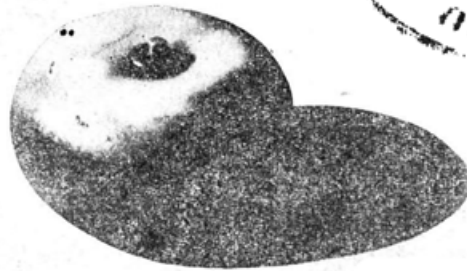

กลึงบาใบนี้ ได้รับพระราชทานชื่อว่า
พระประจุจเลขา
ที่ลงไว้ต้นเรื่องหน้า ๒๑ เท่าของจริง

กรมหลวงดำรงราชานุภาพกับ ม.จ. จงจิตรถนอม ศิษย์ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงฉาย
ในงานฤดูหนาว ร.ศ. ๑๒๓ (จากหนังสือเรื่อง ถึงหญิงใหญ่ ของสำนักพิมพ์สมุทโฆษกพิมพ์ในประเทศไทย)

ตลับงา

หม่อมเจ้าหญิงจงจิตรถนอม ทิศาภักดิ์ ทรงมีตลับทำด้วยงาช้างอยู่ ๕-๖ ใบ ที่โปรดเป็นพิเศษและทรงเล่าประวัติด้วยความชื่นชมสนุกสนานบ่อยๆ มีอยู่ ๓ ใบ ใบหนึ่งพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ พระราชทานจากพระราชหัตถ์ หม่อมเจ้าหญิงจงจิตรถนอมทรงเล่าว่า ขณะกำลังประทับอยู่ที่ตำหนักพระนางเจ้าสุชุมาลมารศรี พระราชเทวี (ภายหลังทรงดำรงพระอิสริยยศเป็นสมเด็จพระปิยจุลนาถ พระอัครราชเทวี) มีพนักงานเฝ้าที่มาทูลว่า พระเจ้าอยู่หัวรับสั่งให้หา ให้ขึ้นไปเฝ้าที่ห้องเขียวซึ่งเป็นห้องเสวยฝ่ายใน บนพระที่นั่งจักรีมหาปราสาท ในพระบรมมหาราชวัง หม่อมเจ้าหญิงจงจิตรถนอม รีบเสด็จขึ้นไปบนพระที่นั่ง เห็นพระเจ้าอยู่หัวกำลังประทับเสวย จึงกลานเข้าไปเฝ้า พระเจ้าอยู่หัวทรงหยิบตลับรูปจระกาว พระราชทานหนึ่งใบ และมีพระราชดำรัสว่า

“ข้านี้กว่าเจ้าคงอยากได้”

หม่อมเจ้าหญิงจงจิตรถนอมทรงดีพระทัยและรู้สึกภาคภูมิใจพระทัยเป็นที่
สุด ที่ได้รับพระมหากรุณาเช่นนั้น เพราะในบรรดาหม่อมเจ้าที่อยู่ในพระ
บรมมหาราชวังขณะนั้น มีเพียงองค์เดียวที่ได้รับพระราชทานตลับงา ตลับ
ใบนี้ ต่อมา พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าพวงสร้อยสอาง ซึ่งทรงเป็น
เสด็จอา ได้ทรงพระกรุณาเลี่ยมจุกทำค้ำยทองคำลงยาและฝังเพชรประทาน

ส่วนตลับงาอีก ๒ ใบ หม่อมเจ้าหญิงจงจิตรถนอมทรงได้มาจากที่อื่น
และทรงเล่าว่า วันหนึ่งพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินผ่านมาทางห้อง
ทองซึ่งเป็นห้องรับแขกบนพระที่นั่งจักรี ทอดพระเนตรเห็นหม่อมเจ้าหญิง
จงจิตรถนอมกำลังทรงเป็ดหีบใส่ตลับงาอวดกันที่นั่งอยู่ในห้องนั้น จึงทรง
ขอทอดพระเนตร และมีพระราชดำรัสว่า “ของยายหญิงจงก็มีดี ๆ
เหมือนกัน”

หม่อมเจ้าหญิงจงจิตรถนอมจึงทรงนำตลับ ๒ ใบ ไปขึ้นทะเบียนขอ
พระราชทานชื่อ พระเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ พระราชทานชื่อว่า “พระ
ประจงเลขา” ซึ่งเป็นชื่อพระเอกในเรื่องใบหนึ่ง และอีกใบหนึ่งได้พระ
ราชทานชื่อว่า “ด้ามทอง” หัวหน้าเสนาในเรื่องอิเหนา

ตลับงาที่กล่าวมาแล้วนี้ หม่อมเจ้าหญิงจิตรถนอมทรงได้มาในสมัยเล่น
ตลับงาระหว่างปี พ.ศ. ๒๔๔๕ ถึง พ.ศ. ๒๔๔๘ การเล่นตลับงาก็เหมือน
กับการเล่นสิ่งอื่นๆ ที่เปลี่ยนแปลงไปตามยุคตามสมัย เช่น เล่นเครื่องลาย
คราม เล่นกล้วยไม้ เล่นบอน เล่นนกเขา เป็นต้น ผู้เล่นมักจะเสาะแสวง
หาของในประเภทที่ตนเล่น ซึ่งมีลักษณะสวยงาม หรือแปลก มาสะสมไว้
ส่วนจำนวนจะมากน้อย และราคาจะถูกแพงเพียงใด ย่อมเป็นไปตามฐานะ

ของผู้เล่น แล้วนำของเล่นเหล่านั้นมาแสดงอวดกัน หรือประกวด เพื่อรับรางวัลของท่านผู้ใหญ่ในสมัยนั้น ๆ

สำหรับตลับงานั้น อันที่จริงก็มีใช้กันอยู่นานแล้วก่อนสมัยเล่นตลับงาน โดยเฉพาะในหมู่สตรีที่ชอบใช้ของสวยงามประดับโต๊ะเครื่องแป้งหรือเขียนหมากและหีบหมาก สตรีสมัยนั้นตกแต่งผ้านและเคียวหมาก ฉะนั้นจึงจำเป็นต้องมีขผึ้งและน้ำมันหอม ๆ ไว้สำหรับใส่ผ มีหมาก พลุ ปืน ยาฝอย ขผึ้งสีปาก ฯลฯ ไว้สำหรับประกอบการเคียวหรือกินหมาก ตลับงานขนาดต่าง ๆ จึงใช้ประโยชน์ได้ก็สำหรับใส่ขผึ้งตกแต่งผและขผึ้งสีปาก ส่วนรูปร่างของตลับก็เป็นรูปลูกพลับสดอย่างเดียวกัน

สมัยเล่นตลับงานเริ่มขึ้นเมื่อพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทอดพระเนตรเห็นตลับใส่ขผึ้งสีพระโอษฐ์ของพระเจ้าอนังนางเธอพระองค์เจ้าภาณุปราถนา (ภายหลังในรัชกาลที่ ๗ ได้ทรงกรมเป็นพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมหลวงทิพยรัตนกิริฎกุลินี) พระองค์เจ้าภาณุปราถนาทรงเป็นเจ้านายพระองค์หญิงที่ทรงพระปรีชาสามารถ ในทางประคิษฐ์ กิจทำของสวยงามแปลก ๆ ได้ไม่แพ้ผู้ชาย ฉะนั้นตลับงานใส่ขผึ้งสีพระโอษฐ์ของพระองค์ท่านจึงคงมาเป็นพิเศษ เพราะทรงชดด้วยขผึ้งสีพระโอษฐ์ น้ำมัน ใบทองแห้งและผงดินสอขาวจนใสเห็นลายงาน สีขผึ้งและน้ำมันจับขนเงาแลดูเหมือนโมรา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวตรัสชมว่า “สวยงาม คล้าย ๆ กล้องยาสูบเมียร์ชอม (Meerschäum) ที่ฝรั่งชอบเล่นกัน” กล้องเมียร์ชอมก็กล้องยาสูบเส้นทำด้วยดินชนิดหนึ่งสีคล้าย ๆ งามข้าง ผู้สูบขดดูและพ่นควันบุหรืใส่กล้องจนจับเป็นสีเหลืองขนเงาแบบเดียวกับตลับงาน

ตั้งแต่วันนี้เป็นต้นมา บรรดาผู้ที่เป็นเจ้าของตลับงา ต่างก็ขัดคุตลับ
ของตนและแสวงหาตลับงารูปแปลก ๆ มาเพิ่มเติมจำนวนที่มีอยู่แล้ว ส่วน
ผู้ที่ยังไม่เคยมีเลย ก็เที่ยวซื้อมาไ้บ้าง จึงเกิดเป็นสมัยเล่นตลับงา
ในตอนนี้

ในปี พ.ศ. ๒๔๔๖ พระเจ้าน้องยาเธอ กรมหลวงดำรงราชานุภาพ
(สมเด็จพระกรมพระยาดำรงราชานุภาพ) ได้ทูลเกล้าฯ ถวายงาข้าง ๒ กิ่ง แก่
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และทูลเกล้าฯ ถวายสมเด็จพระนางเจ้า
เสาวภาผ่องศรี (สมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ) สมเด็จพระนาง
เจ้าสว่างวัฒนา (สมเด็จพระศรีสวรินทิราบรมราชเทวี) และพระนางเจ้า
สุซุมลมารศรี (สมเด็จพระปิตุจฉาเจ้าพระอัครราชเทวี) พระองค์ละ ๑ กิ่ง
เพื่อเป็นที่ระลึกในการเสด็จพระราชดำเนินพระราชทานเพลิงศพ หม่อม
เฉื่อย ท.จ. หม่อมห้ามในพระองค์ท่าน ณ เมรุวัดเทพศิรินทราวาส

งาของถวายนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ ให้ช่างกลึง
เป็นตลับงารูปลูกพลับตามแบบเดิมเป็นแถวเรียงกันลงมาตั้งแต่ใบใหญ่จน
ถึงใบนิค แล้วพระราชทานชื่อตลับทุกใบ ทั้งของส่วนพระองค์และของ
สมเด็จพระนางเจ้าและพระนางเจ้าทั้ง ๓ พระองค์

งา ๒ กิ่งของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวกลึงกลับได้ ๔๐ ใบ พระ
ราชทานชื่อตามดาวต่าง ๆ คล้องกัน ของสมเด็จพระศรีพัชรินทราบรม
ราชินีนาถกลึงกลับได้ ๓๒ ใบ พระราชทานชื่อตามชื่อคอกไม้ ของสมเด็จ
พระศรีสวรินทิราบรมราชเทวี กลึงกลับได้ ๓๓ ใบ พระราชทานชื่อตาม
ชื่อปลา และของสมเด็จพระปิตุจฉาเจ้าพระอัครราชเทวีกลึงกลับได้ ๒๐
ใบ พระราชทานชื่อตามชื่อนก

ต่อมาภายหลัง พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงออกแบบ
ตลับงาใหม่เป็นรูปลูกพลับเตี้ย แปลกไปจากแบบเก่า ซึ่งเป็นรูปลูกพลับสูง
และโปรคเกล้าฯ ให้เรียกตลับงารูปนี้ว่า “ทรงจรรกา” เป็นแบบ “ราช
แปดแทน” (Royal Pattern)

ตลับทรงจรรกาของหลวงมีเรียงเป็นแถวมีอยู่ ๒ ชุด ชุดที่ ๑ พระราชทาน
ซื้อตามเครื่องทรงกษัตริย์ ชุดที่ ๒ ตามซื้อราชพาหนะ

แบบราชแปดแทน ยังมีอีกแบบหนึ่ง เรียกว่า “ลูกรอกข้างแขง” รูป
เหมือนลูกรอกแต่ตอนกลางไม่เว้าเข้าไป

นอกจากแบบราชแปดแทน ยังมีแบบที่เจ้านายและผู้นอกอีกหลาย
อย่าง เท่าที่เห็นในตู้เก็บตลับงาของสมเด็จพระปิยะเกล้าเจ้าพระอัครราชเทวี
มีรูปลูกตาลเจาะ เข้าใจว่าเป็นแบบของสมเด็จพระศรีพัชรินทราบรม
ราชินีนาถ รูปลูกพลับแห้ง รูปขนมปังเคบิน แบบของกรมหลวงทิพยรัตน์
กิริกุลดิณี รูปลูกสะกา รูปจำมะนา รูปนาฬิกาแบบ รูปไข่ รูปหมากดิบ
รูปกลอง พวกนี้ไม่ปรากฏว่าผู้ใดออกแบบ

ช่างกลึงตลับงาที่มีฝีมือในสมัยนั้นเป็นช่างของหม่อมเจ้าปึ้ง ปราโมช
คนหนึ่ง อีกคนหนึ่งเป็นช่างของเจ้าพระยาธรรมาธิกรณาธิบดี (ม.ร.ว.บุญ
มาลากุล) ขณะนั้นเป็นพระยาอนุรักษราชมณฑลเศียรข้างมือเอกของฝ่าย
สตรีคือ เสด็จกรมหลวงทิพยรัตน์กิริกุลดิณี ตลับงาที่ทรงกลึงด้วยพระหัตถ์
เอง รูปร่างเกลี้ยงเกลาและงามไม่แพ้ฝีมือช่างนอกวัง

เนื่องในการฉลองพระเจ้าลูกเธอพระองค์เจ้าศรีวิไลยลักษณ์ ทรงกรม
เป็นกรมขุนสุพรรณภาควดีใน พ.ศ. ๒๔๔๗ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
โปรดเกล้าฯ ให้จัดการประกวดตลับงาบนพระที่นั่งจักรีมหาปราสาท มีคณะ

กรรมการประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญเรื่องตลับงาเป็นผู้ตัดสิน ผู้ชนะเลิศการ
ประกวดที่ ๑ ได้รับพระราชทานรางวัลเหรียญทอง ที่ ๒ เหรียญเงินและ
ที่ ๓ เหรียญทองแดง ตลับชื่อพระประจเลขาของหม่อมเจ้าหญิงจงจิตร
ถนอมได้รับพระราชทานรางวัลที่ ๒

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานพระบรมราชานุญาต ให้ผู้
ออกแบบตลับงาแบบของตนไปขึ้นทะเบียนสงวนสิทธิได้ และผู้ใดจะขอ
พระราชทานชื่อให้ตลับ ก็ให้นำตลับไปขึ้นทะเบียน ขอพระราชทานชื่อ
สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าสุทธาทิพยรัตน์ กรมหลวงศรีรัตนโกสินทร
ทรงทำหน้าที่เป็นนายทะเบียน ชื่อที่พระราชทานนั้น ถ้าเป็นตลับเข้าชุด
เป็นถ้ามักพระราชทานให้คล้องกัน แต่ถ้าเป็นตลับปลีกก็พระราชทานตาม
ที่ทรงเห็นเหมาะ หรือตามแบบ เช่นถ้าขอพระราชทานชื่อให้ตลับแบบลูก
รอกข้างแฉ่ง จะพระราชทานชื่อตามบุคคลต่างๆ ในเรื่องราวชีวิตราชทั้งหมด
และถ้าเป็นแบบลูกพลับแห้ง จะพระราชทานชื่อในเรื่องสามก๊ก

ชื่อที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงคิดพระราชทาน
ตลับงาตามที่น่ามาตีพิมพ์ไว้ในหนังสือนี้ นอกจากจะพึงไพเราะหูแล้ว
ยังได้ความรู้ในเรื่องเครื่องต้นเครื่องทรง และดอกไม้ ซึ่งไม่เป็นที่รู้จักกัน
แพร่หลาย เว้นแต่ผู้ที่สนใจในเรื่องเหล่านี้จริงๆ

รายชื่อตลับงาในหนังสือนี้ หม่อมเจ้าหญิงจงจิตรถนอม ดิศกุล ทรงจำ
ไว้ได้และยังทอ่งขึ้นพระทัย นับว่าเป็นพระกุศลของพระองค์ท่านที่ทรงทำ
มา เพราะพระชันษาถึง ๘๐ ปีแล้ว ยังทรงสมบูรณ์ ทั้ง กำลังพระกาย กำลัง
พระทัย และความทรงจำ ซึ่งคงจะได้ทรงใช้ให้เป็นประโยชน์แก่เพื่อน
มนุษย์ต่อไปอีกช้านาน

รายชื่อคลังงาของหลวงจำนวน ๔๐ ใบ ซึ่งกลึงจากงา ๒ กิ่ง ที่สมเด็จพระ
 กรมพระยาคำรงราชานุภาพ ทูลเกล้าฯ ถวาย และได้รับพระราชทานชื่อ
 ตามท้าวต่าง ๆ ดังนี้

๑. สหัชประภา	๒. จันทราชขวาล
๓. อังการสุกสุต	๔. พุชนพเนาว์
๕. เสาร์แจ่มจรัส	๖. พุทธิสวามว
๗. ราหูเห็นเงา	๘. ศุภร์เพชรศรี
๙. อัสสนีประภัสร์	๑๐. ภรณ์พ้องฟ้า
๑๑. กิตติกาพรำพราว	๑๒. วาโรหิณี
๑๓. มิตศรีรายระตะ	๑๔. อัครเรืองจรรยา
๑๕. ปุณพัสสุสว่าง	๑๖. พรำงปยุรัตน์
๑๗. อัสเลิศเลื่อมเหลือง	๑๘. ประเทืองมามวิมล
๑๙. บุพพผลบริสุทธิ	๒๐. อุดรผลเรืองรุ่ง
๒๑. หัตถพุ่มพ้อง	๒๒. จิตต์ส่องแสงศรี
๒๓. สวัสดิ์เด่นตา	๒๔. วิสาขะระดาษ
๒๕. อนุราชเรียงราย	๒๖. พรายเขมรไพบูลย์
๒๗. มุลแสงกล้า	๒๘. บุพพาสาพหะ
๒๙. อุดรสาธาน	๓๐. ขั้ววาลสวอัน
๓๑. พรายพรรณธนิฏฐิ	๓๒. สุตพิสขไพโรจน์
๓๓. ขว่งโชติบุพพาทัท	๓๔. ถ่วงถัดอุดรา
๓๕. แจ่มจำเริญดี	๓๖. ศรีสุกจรเข้
๓๗. แพร่เล่ห์ดาวหาง	๓๘. พรำงคุดดาวกล้อย
๓๙. น้อยหนึ่งพระเกตุ	๔๐. ลิขเนตรมฤตยู

คลังของสมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ สมเด็จพระพัน
ปีหลวง ซึ่งกลึงจากงา ที่สำเ็จกรมพระยาตำรากรราชานุภาพถวาย จำนวน
๓๒ ใบ ได้รับพระราชทานชื่อตามดอกไม้ต่างๆ ดังนี้

๑. ดวงทิพย์มณฑา	๒. อัสสาวดี
๓. วารุณทริก	๔. บัววิกตอเรีย
๕. เพี้ยไกรมุก	๖. บุษปะปทุม
๗. โกสุมอบล	๘. จงกลนี้
๙. มาลีลำเจียก	๑๐. ไม่เรียกการเกิด
๑๑. กุหลาบเทศกลีบลำ	๑๒. กระดังงาหอมตลบ
๑๓. อวนอบจำปา	๑๔. สุกศรีจำปา
๑๕. ระบายพวงพยอม	๑๖. เครือค้อมสายหยุด
๑๗. บานบุษปะบุณนาก	๑๘. หอมหลากลำควน
๑๙. ผิวฉนวนแบ่ง	๒๐. บานแบ่งสุรพี
๒๑. ดกดีเทียนกิ่ง	๒๒. ยงยี่นมแมว
๒๓. แก้วแซมซ้อนช่อ	๒๔. จันทรพ้อพึงสมร
๒๕. ขจรจรรุ่ง	๒๖. ชูชื่นกรรณิกา
๒๗. มลิลาดานสวาสดี	๒๘. ขำมะนาถระการ
๒๙. เกลื่อนก้านพิกล	๓๐. หอมกรุ่นพุทธรักษา
๓๑. ขลุคตาชดกจริง	๓๒. หอมยิ่งฝอยฝ้า

คลังของสมเด็จพระศรีสวรินทิรา บรมราชเทวี พระพันวัสสา
อัยกาเจ้า ที่กลึงจากงาสมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพถวาย จำนวน ๓๓ ใบ
ได้รับพระราชทานชื่อปลาต่างๆ ดังต่อไปนี้

๑. อนนต์หนุนพสุธา	๒. ปลาพาพายเท้ง
๓. โลมาระเร้งสินธุ์	๔. กระเบนบินผ่าคลื่น
๕. ฉลามคันขายหาด	๖. ฉนากฟาดชลน้ำ
๗. กระให้้อเห็นเพดาน	๘. ปลาหมึกผ่านแม่โขง
๙. ปลากระพงพ่วงพี	๑๐. สีสันแตรกฟั่นสระเกา
๑๐. กุเลางามสมส่วน	๑๒. ยี่สนอ้วนตอนหน้า
๑๓. อินทรีผ่าสายสมุทร	๑๔. ทูกังผูกพันน้ำ
๑๕. นวลจันทร์ลำลากศรี	๑๖. พืชมทองมีข้อโค้ง
๑๗. ชะโคโพล่งโคดลอย	๑๘. เทโพกล้อยแผ่งผ้ง
๑๙. สวายวังเล่ห์वाद	๒๐. ปลาแรดพักรตร์แสะยะ
๒๑. ปลาแม่แบะโอรุ้อ	๒๒. ปลาหางพุ่มแผ่งตม
๒๓. กรายงามสมส่อข้อ	๒๔. ตระเพียนถ้อสัระบาย
๒๕. น้ำเงินคล้ายเงินยวง	๒๖. เนื้ออ่อนช่วงขุสั
๒๗. คางเบือนที่เบือนคาง	๒๘. แบนหล่างฉ่างจารเม็ด
๒๙. ปลาแบ่นเกล็ดลวดกระแสะ	๓๐. ปลาทองแผ่หางกระจาย
๓๑. ปลาเงินว้ายหุกระหวัด	๓๒. ปลากัดหุสัอ้อม
๓๓. เข้มน้อยตามต่อเพื่อน	

างของสมเด็จพระปิตุจฉาเจ้า พระอัครราชเทวี ที่สมเด็จพระยาม
ดำรงราชานุภาพถวาย กลึงเป็นตลับได้ ๒๐ ใบ ได้รับพระราชทานชื่อตาม
นกต่างๆ ดังนี้

๑. มยุเรศร่อนรา	๒. สัตวาเหล็กหัวด
๓. นาคฉานโนรี	๔. ผ่องศรีกระตั่ว
๕. หม่นมัวสาริกา	๖. ไก่ฟ้าหางเพ็ญ
๗. ละเลื่อยหางหว่า	๘. การเวกว่ายหา
๙. กระทุงขาวล่อ	๑๐. พระยาลอลายพริ้ว
๑๑. พุดพริ้วขุนทอง	๑๒. เสนาะก้องกาเหว่า
๑๓. แขกเต้าตัวจี้	๑๔. ประสานสี่เบญจวรรณ
๑๕. พรายพรรณไก่อ๊	๑๖. เพร็ดแท้เบ็ดหงส์
๑๗. กรุ่นกรงนกกะทา	๑๘. เขาขาวขันคู้
๑๙. คิริบุนพุดจ้อย	๒๐. นกน้อยสีชมพู

นอกนี่ยังมีของหลวงอีก ๒ ชุด จัดอยู่ในพวงรูปจระก้า (รูปลูกพลับ
เตี้ย) ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงออกแบบเอง เรียกว่าแบบ
“ราชแปดแทน” ชุดที่ ๑ พระราชทานชื่อตามเครื่องทรง ชุดที่ ๒ พระ
ราชทานชื่อตามราชพาหนะ ดังนี้

๑ ชุดเครื่องทรง

๑. ขฎาเดินหน	๒. กุณฑลไฟโรจน์
๓. กรรเจียรกโชติฉายฉน์ท์	๔. สุวรรณมาลัย
๕. ดอกไม้ไหวเรืองรอง	๖. นล่องศอประดับ
๗. ทับทรวงพืงพิศ	๘. ตาบทพิพย์พิศดาร
๙. สั้ววาลเพชรพริ้ง	๑๐. ส้องเพชรจรัส
๑๑. พาหุรัตบวร	๑๒. ต้นพระกรจำรูญ
๑๓. แก้วเกยุรสมหัตถ์	๑๔. รัตพัสดรบรรจง
๑๕. รัตองค์งามประกอบ	๑๖. ครรทอพบรายแสง
๑๗. ขายแคลงใจไฉ	๑๘. ขายไหวเอือกเถกิง
๑๙. กรองเชิงขมกุนข	๒๐. เรือนครุฑอำมรงค์
๒๑. นล่ององค์พระกรน้อย	๒๒. กันจกร้อยเพชรรัตน์
๒๓. เขิงอนขัดสนันเพลา	๒๔. พรายเพชรภุษา
๒๕. กฤษขวาสวรรณ	๒๖. สุพรรณปาทุกา
๒๗. พระร่วมราชาวดี	๒๘. จอกพระศรีสมทรง
๒๙. ผอบคงเคียงคู่	๓๐. ตลับภูทรวงศรี
๓๑. ขอมณศรีสลา	๓๒. ของจินดาบุหร
๓๓. สุพรรณศรีกุดัน	๓๔. พระเต้าสรรพางค์จำหลัก
๓๕. ขันสระภักตรสุคนธ์	๓๖. โต๊ะขุดสนหลอดทอง
๓๗. พระกล้องไม้ราชวัง	๓๘. กรันต์ฝั่เพชรประดับ
๓๙. เครื่องขาสรรพถ้วยลาด	๔๐. สุพรรณราชปากผาย
๔๑. กาเวียนลายรูปงว	

๒ ชุดราชพาหนะ

๑. บัลลังก์ราชนทร์	๒. นเรนทร์ราชยาน
๓. พุดตาลวราศน์	๔. ราชยานกง
๕. ดุรงค์อานกุดั่น	๖. อานสุวรรณเทพพนม
๗. อานบัฏมอย่างเทศ	๘. อานฝรั่งเศสบรรณา
๙. กุบสีหน้าเอี่ยมล่อ	๑๐. ลอคคขसार
๑๑. กษาธารทรง	๑๒. วอทรงวิเศษ
๑๓. วอประเวศวัง	

พิมพ์ที่โรงพิมพ์ศิริพร

นายจรัส วันทนทวี ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา ๒๕๐๘

๑๔ ซอยรัชฎาภิเษก งามเวนิมกัตถ์

พระนคร โทร. ๙๐๙๕๒

